

Głównym celem projektu „Religie i ich rzeczy. Analiza porównawcza wczesnośredniowiecznych przedmiotów związanych z religijnością odkrytych na terenie Polski” jest próba zrozumienia wczesnośredniowiecznej religijności przez pryzmat poddanych interdyscyplinarnej analizie zabytków archeologicznych. Projekt zakłada spojrzenie na wybrane źródła jak na aktywne elementy minionej rzeczywistości, które odnosiły się wprost do szeregu sensów o charakterze religijno-mitycznych. Założenia teoretyczne i metody badawcze przyjęte w pracy zakładają wykorzystanie ustaleń związanych z badaniami w ramach szeroko pojętej antropologii rzeczy i obrazu, kładących szczególny nacisk właśnie na aktywny/sprawczy konkretnych przedmiotów.

Analityczno-źródłowa część projektu będzie polegała na opracowaniu katalogu wczesnośredniowiecznych zabytków archeologicznych odkrytych na terenie Polski, w których każdorazowo możemy dostrzec wybrane aspekty religijności. W skład tak rozumianego korpusu zabytków będą wchodziły zarówno przedmioty związane z religią, religiami pogańskimi, jak i przedmioty związane z chrześcijaństwem. Zakładamy bowiem, że obok przedmiotów należących tylko i wyłącznie do jednego z dwóch wymienionych systemów religijnych, istniały również takie zabytki które mogły zmieniać swoje znaczenia i funkcje wraz ze zmianami związanymi z przyjęciem chrześcijaństwa, przy jednoczesnej niezmienności formy. W pracy zostaną omówione przede wszystkim artefakty związane z pogańską religijnością słowiańską i chrześcijaństwem, ale również zabytki związane z wierzeniami germańskimi i bałtyjskimi, które zostały odkryte na ziemiach polskich. Przedmioty te niejednokrotnie będące dowodem kontaktów międzykulturowych, mogły zmieniać swoje funkcje i znaczenia wraz ze zmianą kontekstu chronologiczno-przestrzennego, przy jednoczesnym zachowaniu funkcji sakralnych. Projekt zakłada analizę bardzo szerokiego materiału źródłowego w skład którego wchodzi między innymi wyobrażenia antro- i zoomorficzne, krzyżyki, kaptorgi, maski, amulety, grzechotki, biżuteria, misy brązowe, naczynia ceramiczne, a także inne przedmioty codziennego użytku i elementy uzbrojenia, które poprzez swoją nietypową formę i/lub kontekst odkrycia możemy wiązać ze sferą wczesnośredniowiecznego *sacrum*.

Podjęmowana analiza będzie miała charakter porównawczy i interdyscyplinarny, a w budowaniu interpretacji dotyczących konkretnych przedmiotów wykorzystane zostaną źródła i metody z zakresu historii, antropologii kulturowej, religioznawstwa, filozofii i historii kultury. Projekt ma więc na celu ukazanie wszelkich przejawów wczesnośredniowiecznej religijności uchwytej w źródłach archeologicznych, pochodzących z okresu wielkich przemian ideologiczno-politycznych związanych z tworzeniem się państwowości i wprowadzeniem chrześcijaństwa. Rezultatem projektu będzie ukazanie złożoności problematyki religijności wczesnego średniowiecza i ukazanie dynamicznego, synkretycznego charakteru tej religijności.